ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1952

Vyhlásené: 18.07.1952 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

24.

Nariadenie ministra zdravotníctva

zo dňa 28. júna 1952

o organizácii preventívnej a liečebnej starostlivosti.

Minister zdravotníctva po dohode s ministrom vnútra a jednotnou odborovou organizáciou nariaďuje podľa § 16 ods. 1 zákona č. 103/1951 Sb., o jednotnej preventívnej a liečebnej starostlivosti:

Úvodné ustanovenie.

§ 1.

Zdravotnícke zariadenia pre poskytovanie preventívnej a liečebnej starostlivosti sa podľa náplne úloh členia a organizujú tak, aby bola zabezpečená účelne vedená, plynulá a komplexne poskytovaná starostlivosť o zdravie ľudu.

Druhy a úlohy zdravotníckych zariadení.

§ 2.
Druhy zdravotníckych zariadení.

Pre poskytovanie preventívnej a liečebnej starostlivosti sú určené tieto zdravotnícke zariadenia:

obvodné zariadenia (§§ 3 až 6), t. j. obvodné zdravotnícke strediská (ambulatóriá), lekárske stanice, ženské poradne, detské poradne a ošetrovateľské stanice, ktoré sú organizované podľa zdravotných obvodov územných a v závodoch podľa obvodov dielenských;

okresné nemocnice s okresným zdravotníckym strediskom (poliklinikou), okresné zdravotnícke strediská (polikliniky), pôrodnice a krajské, fakultné, závodné a detské nemocnice so strediskami (§§ 7 až 12);

dojčenské ústavy, detské domovy a jasle (§§ 13 až 15);

odborné ústavy liečebné a ošetrovacie (§ 16);

transfúzne stanice (§ 17);

stanice záchrannej služby (§ 18);

výskumné ústavy (§ 19).

§ 3.
Obvodné zdravotnícke stredisko.

(1) V obvodnom zdravotníckom stredisku (ambulatóriu) sa kolektívnou prácou zdravotníckych pracovníkov poskytujú obvodné zdravotné služby (služba praktického lekára, základná starostlivosť o ženy a o deti), poprípade i starostlivosť o chrup, v závodoch aj iné odborné služby podľa povahy výroby a zloženia zamestnancov.

(2) Obvodné zdravotnícke stredisko tvorí súbor pracovísk v obci alebo v závode, pokiaľ možno miestne sústredených.

(3) Obvodné zdravotnícke strediská pre územné zdravotné obvody, poprípade spoločne pre niekoľko obvodov, sa zriaďujú na vidieku a v okrajových častiach miest; pre vnútorné časti miest sa obvodné zdravotné služby zpravidla sústreďujú do okresného zdravotníckeho strediska.

(4) V závodoch s dielenskými obvodmi sa zriaďujú obvodné zdravotnícke strediská závodné (závodné ambulatóriá). Ak je v závode zriadené okresné zdravotnícke stredisko závodné, obstaráva aj služby pre dielenské obvody.

§ 4.
Lekárska stanica.

Lekárska stanica je pracovisko praktického alebo zubného lekára, poprípade dentistu, zriadené mimo obvodného zdravotníckeho strediska.

§ 5.
Ženské poradne, detské poradne.

Ženské poradne a detské poradne obstarávajú základnú ambulantnú starostlivosť preventívnu a liečebnú o ženy a deti v obciach, kde niet obvodného zdravotníckeho strediska, a podľa potreby aj v iných miestach v zdravotnom obvode.

§ 6.
Ošetrovateľská stanica.

V ošetrovateľskej stanici poskytujú strední zdravotnícki pracovníci pod pravidelným dohľadom a vedením lekára odbornú prvú pomoc a obstarávajú iné zdravotnícke úlohy podľa pokynov lekára.

§ 7.
Okresná nemocnica so strediskom.

(1) Okresná nemocnica s okresným zdravotníckym strediskom (poliklinikou) obstaráva vo svojom obvode pôsobnosti všetku odbornú starostlivosť lôžkovú i ambulantnú, pokiaľ nie je poskytovaná v obvodných zariadeniach alebo nie je vyhradená zariadeniam ďalej uvedeným. Na ten účel má zložku lôžkovú (nemocnicu) i zložku ambulantnú (stredisko, polikliniku) s hlavnými odbornými oddeleniami a spoločné zariadenia diagnostické a liečebné. Slúčením zdravotníckeho strediska s nemocnicou je zabezpečené jednotné vedenie a poskytovanie starostlivosti lôžkovej i ambulantnej.

(2) Pre okresy, v ktorých dosiaľ niet nemocnice, sa zabezpečuje lôžková starostlivosť v susedných okresných nemocniciach účelným vymedzením ich územného okruhu pôsobnosti.

(3) Okresná nemocnica so strediskom sústavne zvyšuje úroveň preventívnej a liečebnej starostlivosti vo svojom územnom okruhu pôsobnosti tým, že metodicky vedie obvodné zariadenia.

§ 8.
Okresné zdravotnícke stredisko.

(1) Okresné zdravotnícke stredisko (poliklinika) ako osobitné zdravotnícke zariadenie je zriadené v okrese, v ktorom dosiaľ niet okresnej nemocnice; obstaráva ambulantnú starostlivosť preventívnu a liečebnú v obdobnom rozsahu ako okresné zdravotnícke stredisko, ktoré je zložkou nemocnice. Pracovne je napojené na nemocnicu, ktorú určí krajský národný výbor.

(2) Okrem zariadení uvedených v § 7 a § 8 ods. 1 možno v okrese zriadiť ďalšie okresné zdravotnícke stredisko územné alebo závodné, ak to vyžaduje zvláštna potreba odborných služieb.

§ 9.
Pôrodnice.

Pôrodnice sa zriaďujú zpravidla v okresoch, kde dosiaľ niet nemocnice, aby bola zabezpečená ústavná starostlivosť rodičkám, u ktorých možno očakávať normálny priebeh pôrodu.

§ 10.
Krajská a fakultná nemocnica so strediskom.

(1) Krajská nemocnica s krajským zdravotníckym strediskom (poliklinikou) obstaráva vo svojom územnom okruhu pôsobnosti prehĺbenú a bohate špecializovanú odbornú starostlivosť lôžkovú i ambulantnú, vedie metodicky okresné nemocnice so strediskami vo svojom územnom okruhu pôsobnosti a obstaráva pre ne konziliárne služby. Na ten účel má zpravidla všetky odborné oddelenia lôžkové i ambulantné a potrebné spoločné zariadenia diagnostické a liečebné.

(2) Ak nie je v sídle krajského národného výboru zriadená okresná nemocnica, plní krajská nemocnica jej úlohy.

(3) Krajská nemocnica so strediskom, ktorá slúži aj lekárskej fakulte ako základňa pre sústavnú výuku poslucháčov, sa označuje ako fakultná nemocnica s fakultným zdravotníckym strediskom.

§ 11.
Závodná nemocnica so strediskom.

Pre preventívnu a liečebnú starostlivosť o pracujúcich zvlášť významného a rozsiahleho závodu, poprípade niekoľkých miestne súvisiacich závodov zpravidla jedného podniku, môže byť zriadená závodná nemocnica so závodným zdravotníckym strediskom (závodnou poliklinikou).

§ 12.
Detská nemocnica so strediskom.

(1) Pre preventívnu a liečebnú starostlivosť o deti môže byť zriadená ako osobitné zariadenie detská nemocnica s detským zdravotníckym strediskom (detskou poliklinikou).

(2) Krajská detská nemocnica plní v starostlivosti o deti obdobne úlohy uvedené v § 10 ods. 1 a 2, fakultná detská nemocnica aj úlohy uvedené v § 10 ods. 3.

§ 13.
Dojčenský ústav.

V dojčenskom ústave sa poskytuje ústavné ošetrovanie dojčencom zpravidla len do jedného roka, ak je vývoj dieťaťa ohrozený najmä vrodenou slabosťou, vrodenými chybami, prekonanou

nemocou, nesprávnou výživou alebo nevhodným domácim prostredím. Osobitnú starostlivosť venuje ústav nedonoseným novorodencom.

§ 14.
Detský domov.

V detskom domove sa poskytuje stála výchovná a zdravotná starostlivosť deťom vo veku od jedného do troch rokov, o ktoré sa nemá kto starať alebo ktorým nemôže byť poskytnutá v rodine riadna starostlivosť a vhodné zdravotné prostredie.

§ 15.
Jasle.

V územných a závodných jasliach sa poskytuje výchovná a zdravotná starostlivosť o deti vo veku zpravidla od troch mesiacov do troch rokov; tým sa ich matkám umožňuje zapojiť sa do práce.

§ 16.
Odborné ústavy liečebné a ošetrovacie.

(1) Na základnú starostlivosť v nemocniciach a zdravotníckych strediskách naväzuje a ich starostlivosť doplňuje liečenie a ošetrovanie v odborných ústavoch liečebných a ošetrovacích, v ktorých sa poskytuje špeciálne zameraná odborná starostlivosť liečebná, nápravná alebo výchovná.

(2) Odborné ústavy sa podľa povahy chorôb a zdravotných stavov osôb, pre ktoré sú určené, delia na:

1. liečebne tuberkulózne (liečebne pľúcnej tuberkulózy a mimopľúcnej tuberkulózy);
2. liečebne psychiatrické;
3. iné odborné liečebne, najmä
   a) liečebne nemocí vnútorných (liečebne chorôb ústrojov obehu krvného, reumatizmu a chronických onemocnení shybov, nespecifických onemocnení pľúc a ciest dýchacích, porúch zažívacích ústrojov, chorôb pečene a žlčníka, porúch vnútornej sekrecie a výmeny látkovej, alergických chorôb a i.),
   b) liečebne nemocí nervových,
   c) liečebne nemocí vnútorných a nervových,
   d) liečebne nemocí ženských,
   e) liečebne nemocí kožných,
   f) liečebne nemocí ústrojov močových,
   g) ústavy nápravnej a výchovnej starostlivosti o mládež, najmä detské ústavy pre telesne chybných, pre nápravu chýb sluchu, reči a zraku,
   h) ústavy rehabilitačné;
4. ozdravovne (detské, pre dorast a pre dospelých), v ktorých sa osobám v rekonvalescencii alebo ohrozeným na zdraví poskytuje za lekárskeho dozoru a vedenia odborná ústavná starostlivosť, zpravidla s využitím vhodných klimatických podmienok a pri dodržovaní potrebnej životosprávy;
5. nočné sanatóriá, t. j. závodné lôžkové zariadenia, v ktorých sa pracujúcim s narušeným zdravím, avšak schopným práce poskytuje v čase mimo zamestnania potrebné ošetrovanie a liečenie a umožňuje dodržovanie náležitej životosprávy;

6. ošetrovacie ústavy, v ktorých sa pod lekárskym dohľadom ošetrujú osoby postihnuté chronickými chorobami alebo nevyliečiteľnými chorobnými stavmi nevhodnými pre liečenie v iných zariadeniach, osoby postihnuté trvalými chybami vylučujúcimi ošetrovanie v domácom prostredí alebo staré osoby neschopné práce, ktorých stav si vyžaduje zvýšenú ošetrovaciu starostlivosť a ktoré nemajú nikoho, kto by sa mohol o ne starať (domovy odpočinku).

(3) Odborné ústavy, ktoré využívajú prírodné liečivé zdroje a klimatické podmienky, sa označujú ako kúpeľné.

§ 17.
Transfúzna stanica.

Transfúzna stanica vykonáva hromadné odbery krvi, vyrába krvné konzervy a produkty a zásobuje nimi i transfúznymi potrebami zdravotnícke zariadenia vo svojom územnom okruhu pôsobnosti.

§ 18.
Stanica záchrannej služby.

Stanica záchrannej služby obstaráva prepravu nemocných, rodičiek a novorodencov a v naliehavých prípadoch zabezpečuje poskytnutie lekárskej pomoci.

§ 19.
Výskumné ústavy.

(1) Výskumné ústavy sú určené pre riešenie zvlášť závažných otázok z odboru preventívnej a liečebnej starostlivosti, s osobitným zreteľom na hlavné úlohy zdravotne politické.

(2) Okrem úloh uvedených v odseku 1 plnia výskumné ústavy zároveň i úlohy príslušných oddelení nemocnice so strediskom.

§ 20.
Názvy zariadení.

Názvy zdravotníckych zariadení musia zodpovedať predpisom tohto nariadenia; prípadné odchýlky v názvoch povoľuje Ministerstvo zdravotníctva.

Organizácia zdravotníckych zariadení.

§ 21.
Okresné a závodné ústavy národného zdravia.

(1) V záujme prehĺbenia preventívnej a liečebnej starostlivosti a hospodárnejšieho zvládnutia úloh sa združujú v jednotné pracovné celky okresné nemocnice s okresnými zdravotníckymi strediskami, pôrodnice, okresné zdravotnícke strediská, obvodné zdravotnícke strediská, lekárske stanice, ženské poradne, detské poradne, ošetrovateľské stanice, stanice záchrannej služby, nočné sanatóriá, ako aj transfúzne stanice zriadené mimo sídla krajského národného výboru.

(2) Všetky územné i závodné zariadenia uvedené v odseku 1 na území okresu sa zpravidla združujú v okresný ústav národného zdravia. Tento ústav je zariadením okresného národného výboru tvoriacim základnú plánovaciu jednotku a jednotný organizačný, administratívny a hospodársky celok, samostatne rozpočtujúci i účtujúci; na jeho čele stojí riaditeľ lekár.

(3) Ak vyžaduje význam a rozsah závodu, poprípade niekoľko miestne súvisiacich závodov zpravidla toho istého podniku, osobitnú organizáciu zdravotnej starostlivosti, môžu byť podľa obdoby odsekov 1 a 2 so súhlasom Ministerstva zdravotníctva sdružené príslušné zdravotnícke zariadenia v závodný ústav národného zdravia.

§ 22.
Krajské ústavy národného zdravia.

(1) Krajská nemocnica s krajským zdravotníckym strediskom, a zpravidla i transfúzne stanice a stanice záchrannej služby v sídle krajského národného výboru sa sdružujú v krajský ústav národného zdravia.

(2) Krajský ústav národného zdravia je zariadením krajského národného výboru; inak platí ustanovenie § 21 ods. 2 vety druhej obdobne.

Ostatné zariadenia.

§ 23.

(1) Zariadenia osobitného významu, ktoré vzhľadom na svoje úlohy vyžadujú ústredné vedenie, sú zariadeniami Ministerstva zdravotníctva.

Sú to:

1. výskumné ústavy v odbore preventívnej a liečebnej starostlivosti,
2. odborné ústavy liečebné a ošetrovacie s výnimkou liečební tuberkulóznych, liečební psychiatrických, ústavov nápravnej a výchovnej starostlivosti o mládež, ozdravovní, nočných sanatórií a ošetrovacích ústavov.

(2) Zariadeniami krajských národných výborov sú krajské detské nemocnice, liečebne tuberkulózne, liečebne psychiatrické, ústavy nápravnej a výchovnej starostlivosti o mládež, ozdravovne, dojčenské ústavy, detské domovy a ošetrovacie ústavy krajského významu.

(3) Zariadeniami okresných národných výborov sú závodné jasle, ako i ošetrovacie ústavy okresného významu. O podriadenosti ošetrovacích ústavov okresnému národnému výboru rozhoduje krajský národný výbor.

(4) Zariadeniami miestnych národných výborov sú územné jasle, ako i ošetrovacie ústavy miestneho významu; ustanovenie odseku 3 vety druhej platí obdobne.

(5) Národné výbory urobia potrebné opatrenia, aby v zariadeniach uvedených v odsekoch 1 až 4 obstarávaly ústavy národného zdravia zdravotnícke služby, ktoré nie sú zabezpečené vlastnými silami týchto zariadení.

(6) Každé zo zariadení uvedených v odsekoch 1 a 2 tvorí základnú plánovaciu jednotku a jeden organizačný, administratívny a hospodársky celok samostatne rozpočtujúci i účtujúci, s výnimkou detských domovov a ošetrovacích ústavov, ktorých správu obstarávajú priamo krajské národné výbory. Na čele všetkých týchto ústavov stojí riaditeľ lekár.

(7) Správu zariadení uvedených v odsekoch 3 a 4 obstarávajú priamo kompetentné národné výbory.

§ 24.

V záujme účelnej prevádzky môže Ministerstvo zdravotníctva združiť v jednotné pracovné celky aj iné zdravotnícke zariadenia, než ktoré sú uvedené v §§ 21 a 22, najmä odborné liečebné a ošetrovacie ústavy rôzneho určenia, ktoré sú v jednom kúpeľnom mieste.

§ 25.
Zriaďovanie a prevádzanie zdravotníckych zariadení.

(1) Zariadenia uvedené v §§ 21 až 23 v rámci plánu zriaďuje a prevádza orgán štátnej správy, ktorému sú podriadené, s výnimkou závodných zdravotníckych zariadení, ktoré zriaďujú a udržujú závody v rozsahu určenom ustanovením § 9 zákona č. 103/1951 Sb. a predpisov podľa tohto zákona vydaných.

(2) Súhlas na zriadenie zariadení uvedených v §§ 21 až 23 udeľuje

a) okresný národný výbor, ak ide o zdravotnícke zariadenia zriaďované miestnymi národnými výbormi,

b) krajský národný výbor, ak ide o zdravotnícke zariadenia zriaďované okresnými národnými výbormi, s výnimkou okresných nemocníc, okresných zdravotníckych stredísk a pôrodníc,

c) Ministerstvo zdravotníctva, ak ide o zdravotnícke zariadenia zriaďované krajskými národnými výbormi, o okresné nemocnice, okresné zdravotnícke strediská a pôrodnice, ako aj ak ide o okresné a závodné ústavy národného zdravia.

§ 26.
Pomocné zdravotnícke zariadenia.

Zariadenia pre prvú pomoc, lôžkové ošetrovne a iné pomocné zdravotnícke zariadenia, ktoré nie sú súčasťou zdravotníckych zariadení uvedených v predchádzajúcich ustanoveniach, zriaďujú a prevádzajú zpravidla zo svojich prostriedkov závody, úrady, ústavy a iné zariadenia, ako i dobrovoľné organizácie a iné inštitúcie podľa smerníc, ktoré vydajú kompetentné ústredné úrady po dohode s Ministerstvom zdravotníctva.

Záverečné ustanovenia.

§ 27.

Ministerstvo zdravotníctva môže zo zvlášť závažných dôvodov vykonať potrebné odchýlky od ustanovení §§ 21 až 23, najmä:

a) povoliť, aby krajské národné výbory organizovaly na území veľkých miest zdravotnícke zariadenia odchýlnym spôsobom,

b) podriadiť po dohode s Ministerstvom vnútra jednotlivé zariadenia iným orgánom štátnej správy, než ktorým sa podriaďujú podľa predchádzajúcich ustanovení,

c) zriadiť na území okresu dva okresné ústavy národného zdravia.

§ 28.

(1) Krajské a okresné národné výbory urobia podľa pokynov Ministerstva zdravotníctva potrebné opatrenia, aby zdravotnícke zariadenia do konca roka 1952 podľa predchádzajúcich ustanovení

a) boly zaradené do jednotlivých druhových skupín a príslušným spôsobom označené,

b) boly slúčené v pracovné celky a podriadené kompetentným orgánom štátnej správy a

c) maly vymedzený svoj územný okruh pôsobnosti.

(2) Pôsobnosť Štátneho ústavu pre zubné lekárstvo a Štátneho endokrinologického ústavu ako samostatných zariadení končí najneskoršie do 31. decembra 1953.

§ 29.

Minister zdravotníctva určí čas, dokedy môžu niektoré úlohy preventívnej a liečebnej starostlivosti obstarávať lekári vo vlastných ordináciách, a určí podmienky pre taký výkon preventívnej a liečebnej starostlivosti.

§ 30.

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Zápotocký v. r.

Plojhar v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.